

Грушевська І. В. Використання інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів дитячих дошкільних закладів / І. В. Грушевська // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки». – 2006. – № 5. – С. 49–51.

У статті розглянуто використання інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів дитячих дошкільних закладів. Оновлення та реформування дошкільної освіти в Україні потребує адекватного кадрового забезпечення, тобто педагогів-професіоналів, людей високої культури, які знаються на тенденціях, напрямках і процесах сучасної педагогіки, ведуть дослідницьку діяльність. Практика свідчить, що, оволодіваючи навичками інтерактивного навчання, студенти поступово переносять їх у свою практичну діяльність, навчають дітей вмінню самостійно здобувати знання, робити вибір на користь активної діяльній позиції і їх опануванню.

Ключові слова: інтерактивні методи, підготовка майбутніх вихователів, інноваційні педагогічні технології.

УДК 373.211.24: 377

Грушевська І. В.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Наявним є протиріччя між науковими наробками в галузі інноваційних педагогічних технологій і практичними рекомендаціями щодо їх впровадження в конкретний навчальний процес у вищій школі.

Відповідно до визначеного протиріччя постає проблема: можливості використання інтерактивних технологій підготовки майбутнього вихователя дошкільного закладу.

Кожний викладач циклової комісії викладачів дошкільної педагогіки та психології Лисичанського педагогічного коледжу ЛНПУ імені Тараса Шевченка має свій стиль роботи, навчання студентів.

Аналіз опитування викладачів свідчить про те, що майже всі викладачі (90%) усвідомлюють необхідність використання інтерактивних технологій в процесі підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів і визначають бажання оволодіти ними та плідно застосовувати в навчальному процесі. Проте як недолік усі респонденти відзначають недостатність методичного забезпечення інтерактивного навчання (відсутність відповідної літератури, методичних рекомендацій, недостатньо напрацьованого досвіду тощо).

Підготовка висококваліфікованого, конкуренто-спроможного спеціаліста неможливе без удосконалення технології навчання, а отже, і методів навчання.

Проблема формування інноваційної компетентності майбутніх вихователів передбачає формування системи мотивів, знань, умінь та навичок, особистісних якостей, що забезпечують ефективність використання сучасних інновацій у роботі з дошкільнятами. З метою забезпечення інноваційної поінформованості студентів і розвитку педагогічної творчості викладачі дошкільної педагогіки широко використовують рекламно-інформаційні уроки з дошкільної педагогіки, психології, фахових методик, на яких ознайомлюють з банком популярних інноваційних технологій, проводять презентацію цих технологій, показують їх практичне застосування в роботі дошкільних закладів.

Під час занять з дошкільної педагогіки студенти розробляють систему спостережень за темою, яку вивчають; складають плани роботи, добирають інформацію для батьків, демонструють фрагменти роботи з дітьми (міні-ділові ігри). З ентузіастів формуємо творчі групи, які розробляють рекомендації для проведення спостережень у дошкільному закладі під час педагогічної практики.

Щоб постійно підтримувати інтерес майбутніх фахівців дошкільної освіти до нового, ми намагаємося проводити навчальні заняття з предметів психолого-педагогічного циклу з інноваційною "родзинкою", тобто під час опрацювання різних тем звертаємо увагу студентів на можливість застосування на практиці елементів відповідних новітніх технологій. При цьому застосовуємо активні форми та методи роботи, а саме: проблемні лекції та семінари, практичні заняття у формі "круглого столу", мозкового штурму, діалогів, ділових ігор тощо.

Одним з методів, спрямованих на підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів, може стати "бінарна" лекція, сутність якої характеризується поєднанням діяльності двох або більше викладачів. Автором статті сумісно з Л. П. Нестеренко, кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри методики дошкільного виховання і початкового навчання, почесним професором ЛНПУ імені Тараса Шевченка, була проведена бінарна лекція з предмета дошкільна педагогіка зі студентами спеціальності "Дошкільне виховання" заочної форми навчання, досвід проведеної лекції дає можливість стверджувати, що деякі теми і навіть модулі, насамперед загальнотеоретичного та методичного характеру, бажано об'єднувати в бінарну лекцію. Вона являє собою інше структурування навчального матеріалу, іншу організацію. На дошкільному відділенні основним є викладач дошкільної педагогіки та викладачі дошкільної психології і окремих методик.

Наприклад, тема: "Дидактичні основи навчання". Викладач педагогіки у вступній частині повідомляє тему лекції, обґрунтовує доцільність методу бінарної лекції, визначає мету і завдання, окреслює коротко проблему і запитання, які будуть розглядатися на лекції, надає план лекції, список літератури, що пропонується студентам для самостійного опрацювання. Розяснює особливості взаємодії студентів з викладачами в пізнавально-навчальній діяльності на бінарній лекції, розкриває загальнотеоретичні положення теми, викладач психології обґрунтовує дану тему з психологічної

точки зору, викладач методики показує специфіку засвоєння, використання методів і прийомів в теорії і практиці конкретної методики.

Бінарна лекція не лише посилює інтерес студентів до змісту й процесу навчальної роботи, але й спонукає їх до активного пошуку способів самостійного поновлення знань, є цікавою формою модифікації змісту навчально-виховного процесу.

Але на сьогодні неможливо вихвачувати окремі теми з навчальних планів, бо в різні семестри починається вивчення методик, різна кількість годин відводиться на їх вивчення. Тому організація бінарних лекцій, бінарних практичних занять, семінарів-практикумів можлива тільки при інтеграції спецдисциплін, створенні єдиного навчального плану.

Практика доводить, що "бінарність" доцільна з тієї позиції, що студенти, одержавши загальні знання з однієї методики, не можуть самостійно застосовувати їх в інших умовах, наприклад, при проведенні занять в дитячих закладах, методика якого ще не розглядалась. Виникає ситуація розриву. Теоретичні знання є, але цілісне бачення відсутнє, бо розмежування теоретичних знань за методиками блокує розуміння того, що знання, одержані на педагогіці, слід використовувати на заняттях з окремих методик, в практиці освітньо-виховної роботи.

"Бінарна лекція" принципово змінює характер навчально-пізнавальної діяльності студентів: замість відтворення й закріплення знань кожним ведеться самостійний пошук способів прояву ініціативи, творчості, особистого ставлення до вивчення нового матеріалу.

Використання викладачами нашого коледжу в навчальному процесі інноваційних технологій побудовано на наступних принципах: технологічний та системний підхід до навчання, можливість керувати навчальним процесом, індивідуалізація та диференціація навчального процесу з урахуванням рівня засвоєння знань та відповідних професійних навичок кожної особистості.

Формування творчої особистості майбутнього вихователя у навчально-виховному процесі Лисичанського педагогічного коледжу здійснюється шляхом використання таких інтерактивних методів навчання, як:

навчальна лекція, на якій викладач повідомляє нові знання, використовує наочність, доводить твердження, формулює проблеми, запитання, показує шляхи їх вирішення, а формою реалізації матеріалу, який вивчається, є бесіда і лекційне забезпечення. Дидактичною метою цих занять є вивчення нового матеріалу, який повинен бути достатньо уніфікованим. З цією метою нашими викладачами підготовлені фондові та базові лекції з основних навчальних дисциплін у друкованому і готуються зараз у комп'ютерному варіантах, що дозволить користуватися ними у процесі самостійної підготовки до занять як викладачам, так і студентам.

Самопідготовка студентів за темою наступної лекції є елементом методики випереджального навчання, яка використовується викладачами загальної педагогіки, психології, дошкільної педагогіки при вивченні проблемного матеріалу. Це дозволяє студентам взяти участь у її обговоренні під час самостійної лекції, яскраво продемонструвати міждисциплінарну інтеграцію на внутрішньопредметні зв'язки, подати інформацію на більш високому, концептуально-прогностичному рівні. Така методика вважається дуже ефективною в сучасних умовах професійної підготовки, але результати її залежать як від творчої особистості викладача, так і від сумлінного ставлення до заняття кожного студента.

В цілому використання такої нетрадиційної методики навчання сприяє розвитку таких психофізичних навичок, як пам'ять, увага, сприйняття інформації студентом, і об'єднанню колективу студентів і викладача, встановленню емоційного контакту;

"інноваційний симпозіум", на якому учасники виступають з повідомленнями, що відображують їхні оцінки, ставлення до тих чи інших інновацій, відповідають на запитання аудиторії;

"суд над інноваційною технологією". Вона імітує судові засідання (слухання справи) і дає змогу зібрати якомога більше аргументів на захист та заперечення нововведення. Для формування інноваційної грамотності можна застосувати і "техніку акваріума", занурення в проблему як одну з форм навчальної дискусії;

уроки-прес-конференції, уроки-конкурси. Наприклад, у прес-конференції на тему "Інновації в педагогічному процесі дошкільного закладу" беруть участь ведучий, група "головних спеціалістів", що пропонують інформацію про досягнення сучасної педагогіки, ефективні способи розв'язання конкретної проблеми; група "журналістів", які ставлять "головним спеціалістам" гострі, каверзні запитання; група "експертів" рецензує виступи та запитання. За матеріалами цього заходу можна випустити цікаву педагогічну газету.

На дошкільному відділенні при вивченні предмета дошкільна педагогіка декілька занять відводяться темі "Інноваційні технології в дошкільній освіті". Грунтовне вивчення теми відбувається на третьому і четвертому курсах педагогічного коледжу;

брифінги, методичні інноваційні турніри, практичні семінари для вихователів дошкільних закладів,

Семінарські заняття проводяться при викладанні 80% навчальних дисциплін. Такі сучасні психотехнічні педагогічні методики дозволяють уникнути властивих для традиційного навчання психологічних бар'єрів, пов'язаних зі страхом помилитися. В атмосфері вільного спілкування і творчості цей бар'єр зникає, студент стає розкутим, він вчиться слухати, робити власні висновки, вести дискусію, доводити свою точку зору.

Не менш актуально в розробці інтерактивних технологій навчання виглядає вибір методів, їх комплексне поєднання та використання. Проте, на жаль, викладачі вузів мають схильність більше покладатися на ті навчальні методи, які вони вже використовують тривалий час, намагаючись навчати так, як навчали їх самих, незважаючи на потребу студентів навчатися

активним способом. Наприклад, практика викладання психолого-педагогічних дисциплін вже довела ефективність поєднання академічної лекції з елементами евристичної бесіди. Хочеться акцентувати увагу на використанні технології навчання у грі при викладанні дошкільної педагогіки та методик дошкільного циклу.

Під час семінарських і практичних занять з дошкільної педагогіки із студентами можуть бути успішно використані різноманітні ігрові методи в контексті інтерактивного навчання. У зарубіжних і вітчизняних дослідженнях, методозробках знаходимо чимало описів окремих ігрових методів, методики їх застосування. Умовно можна розподілити ті ігрові методи, які знаходять місце в практиці викладання дошкільної педагогіки і методик дошкільного циклу, на:

- ділові ігри;
- інтелектуальні ігри (переважно змагального характеру);
- ігрові вправи.

Таким чином, сучасні умови вимагають поряд з традиційними формами навчання застосувати і нетрадиційні, інноваційні технології, які взаємодоповнюють одні одних. Навчальний процес мати інноваційний характер, що враховує як середній рівень інтелекту, так і одночасно поглиблює та розширює індивідуальні програми навчання, створює індивідуальні лінії підвищеного рівня для особливо обдарованих студентів. Ми переконані, що наш викладацький колектив та студентство зможуть засвоїти нові технології навчання і забезпечити майбутнє і собі, і своєму навчальному закладу.

Література

1. Сучасні технології навчання: Науково-методичний збірник ХДУ / За ред. В. І. Чигринова. – Харків, 1993.
2. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / За ред. О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.

3. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищ. пед. закл. освіти. – Тернопіль, 1997.

THE USE OF INTERACTIVE METHODS IN THE PROCESS OF THE
PRE-SCHOOL EDUCATORS TO BE

Grushevska I. V.

The article stresses that innovation and reforming of pre-school education in Ukraine requires adequate staff provision i.e. professional teachers, people of high culture, know legeble of tendencies and perspectives of modern pedagogics, capable of conducting research. Bactice testifies that having aquired the skrills of interactive learning the student gradually incorpor ate them into their practical activity, 'teach children to aquire knowkedge by them selves and choose an active way of their compehesion.